

Asia: VN/13193/2022-OM-24

Luonnos hallituksen esitykseksi Syyttäjälaitoksesta annetun lain ja oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Ovatko Syyttäjälaitoksesta annettuun lakiin ehdotettavat säännökset riittävät tietosuojan vahvistamiseksi sen lisäksi, mitä rikosasioiden tietosuojalaissa säädetään?

Ehdotetun 22 a §:ssä säädetään rikosasian rekisteröinnistä. Pykälän 2 momentin mukaan Syyttäjälaitoksen olisi rekisteröitävä myös esitutkinta-aineisto, jonka esitutkintaviranomainen on toimittanut syyteharkintaa taikka sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010) tarkoitetun määräyksen tai vaatimuksen antamista varten. Säännöksellä ei otettaisi kantaa siihen, mihin esitutkinta-aineiston rekisterimerkinnet olisi tehtävä, eikä myöskään siihen, millä tallennusalustalla esitutkinta-aineistoa teknisesti säilytettäisiin.

Poliisihallitus esittää säännöstä muokattavaksi muotoon millä tallennusalustalla tai tietojenkäsittely-ympäristössä esitutkinta-aineistoa teknisesti säilytettäisiin. Esimerkkinä tietojenkäsittely-ympäristöstä on julkisen hallinnon turvallisuusverkko.

Ehdotetun 22 b §:n 1 momentin mukaan syyttäjälaitoksen olisi rikosasian asianosaisten henkilötietojen rekisteröinnin yhteydessä huolehdittava siitä, että todistajansuojeluohjelmasta annetussa laissa (88/2015) tarkoitettua suojeltavaa, koskevat tiedot säilytetään erillään muita rekisteröityjen ryhmiä koskevista tiedoista ja suojataan asianmukaisilla teknisillä toimenpiteillä sen varmistamiseksi, että tietoihin on pääsy ainoastaan niillä henkilöillä, joiden on välttämätöntä käsitellä niitä kyseessä olevan rikosasian hoitamiseksi.

Pykälän 2 momentti puolestaan sisältäisi tietolähteiden suojaamiseen liittyvän säännöksen. Poliisilain (872/2011) 5 luvun 40 §:ssä ja pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 39 §:ssä tarkoitettua henkilöä (tietolähde) koskevaa tietoa ei saisi momentin mukaan rekisteröidä 22 a §:ssä tarkoitettuun rikosasioiden käsittelyjärjestelmään. Säännöksen tarkoituksena on vahvistaa tietolähteinä

käytettävien henkilöiden tietosuojaa kansallisen liikkumavaran mukaisesti, ja vahvistaa samalla myös heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan.

Poliisihallitus pitää edellä mainittuja säännöksiä ja edellä mainittujen rekisteröityjen ryhmien tietojen suojaamista teknisin ja organisatorisin toimenpiteiden erittäin tärkeänä.

Ehdotetussa 22 c §:ssä säädetään rikosasiaa koskevien tietojen poistamisesta. Ehdotetut säännökset eivät vaikuttaisi arkistoitujen tietojen säilyttämiseen. Syyttäjälaitoksen käyttämien asianhallintajärjestelmien ja järjestelmissä pysyvästi säilytettävien asiakirjojen arkiston sisältämien tietojen säilytysaikaa ei ole toistaiseksi rajoitettu. Poliisihallitus ehdottaa säännöstä muutettavaksi muotoon ehdotetut säännökset eivät vaikuttaisi arkistoitaviin tietoihin.

Lisäksi Poliisihallitus tuo esille, että lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä on epäselvyyttä termeissä säilyttäminen ja arkistointi. Tiedonhallintalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 284/2018) 21 §:n 2 momenttia koskevien yksityiskohtaisten perusteluiden (s. 104) mukaan, kun tietoaineiston tai siinä olevien asiakirjojen säilytysaika on päättynyt, ne tulee arkistoida tai tuhota viipymättä tietoturvallisella tavalla. Säännöksellä korostetaan sitä, että viranomaisen on siirrettävä säilytysajan päättymisen jälkeen tietoaineisto tai asiakirjat arkistoon viipymättä. Edellä kuvattu tarkoittaa sitä, että tiedon elinkaaren jatkumossa toteutuu ensin säilytys, sitten arkistointi. Arkistoitua aineistoa ei enää säilytetä, aineisto on arkistoitu. Arkistoitu henkilötieto on muuttuneessa käyttötarkoituksessa eli aineistoa ei enää käytetä alkuperäiseen käyttötarkoitukseen.

Ehdotetussa 22 d §:ssä säädettäisiin yhteystietojen salassapidosta ja luovuttamisesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jossa säädettäisiin rikosasiaan liittyvien henkilöiden henkilötunnuksen ja yhteystietojen salassapidosta ja luovuttamista koskevasta rajoituksesta. Rikosasiassa Syyttäjälaitoksen käsittelyjärjestelmään rekisteröity luonnollisen henkilön henkilötunnus, kotiosoite ja muu yhteystieto olisivat salassa pidettäviä. Tällaisen tiedon saisi luovuttaa järjestelmästä ainoastaan, jos se on välttämätöntä syyttäjän tai muun viranomaisen laissa säädetyn tehtävän hoitamista varten.

Esityksen mukaan julkisuuslain säännökset eivät suojaa aukottomasti rikoksen asianosaisten yhteystietoja, joita voi sisältyä sellaisiin asiakirjoihin, joihin kohdistuu yleinen tiedonsaantioikeus. Ehdotuksen yleisperusteluiden mukaan säännösten tarkoituksena on vahvistaa näiden henkilöiden yksityiselämän suojaa ja turvallisuutta. Ehdotus ei vaikuttaisi muutoin rikosasian julkisuuteen tai salassapitoon.

Rikoksen asianosaisten yhteystiedot ja henkilötunnukset eivät vastaavalla tavalla kategorisesti ole salassa pidettäviä muihin rikosprosessiin osallistuvien viranomaisten, kuten poliisin järjestelmissä ja asiakirjoissa. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan kyseisten tietojen salassapito olisi tarkoituksenmukaista arvioida osana julkisuuslain kokonaisuudistusta.

Onko syyttäjien suorittaman henkilötietojen käsittelyn kannalta muita lain täsmennystarpeita?

Ei lausuttavaa.

Onko ehdotettava oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitoa koskeva ratkaisu toimiva?

Hallituksen esityksen mukaan muutosten jälkeen rekisterinpitovastuut vastaisivat tosiasiallisia rekisterinpitovastuita. Tarkoituksena on, että muutoksen jälkeen rekisterinpito- ja tietovarannon käyttövastuu kattaa kaikki tarvittavat oikeushallinnon toimijat. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia.

Pidättekö oikeushallinnon viranomaisen määritelmän muutosta tarpeellisena tai liittykö siihen ongelmia?

Ei lausuttavaa.

Muut huomiot/ lausuntonne hallituksen esityksen luonnoksesta

Ei lausuttavaa.

Nieminen Jaana
Poliisihallitus